

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1888.

Official newspaper published daily except Sundays and holidays, at 33 Grand Street, Jersey City, N. J.

Returned as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1106 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1921.

SUBSCRIPTION RATES:

Table with 2 columns: Subscription type and Price. Includes rates for One year, Six months, Three months, Foreign, and Single copies.

ПЕРЕДПЛАТА

Table with 2 columns: Subscription type and Price in Ukrainian. Includes rates for One year, Six months, Three months, Foreign, and Single copies.

Telephone "СВОБОДА": 498 Montgomery, Te. У. Н. Соколя: 1888 Montgomery.

Ваша адреса редакції не відомо. З Канади надіслати гроші краще на Т. А. Foreign Money Order.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЦІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІСМАЯЛІТЬ ЗБІРКИ СЕЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ ХОРИХ, ДІВІЙ І СІРПІ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВИДОМА ЧЕРЕЗ ГАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

ВІДУКИ АТЕНТАТУ ФЕДАКА.

(Від спеціального кореспондента "Свободи").

Берлін, 28. вересня.

Німечка преса досі жваво відгукувалася на акт національного героїзму, dokonаний 26. вересня у Львові студентом Федяком.

Найбільш об'єктивно поставилася до львівської драми часопис "Ахт-ур Абендпост". Тут насамперед знаходимо таку нотатку про причини атентату:

"Замах являється актом помсти за переслідування українських студентів польським урядом. Виконавцею замаху — існуючого українського банкового директора й адвоката Федяка — поступає у душі цілою українською студентською молоддю.

"Вже від трьох років доступ до польських університетів є відкритий лише тим студентам, які можуть довести, що вони відбували службу в польській армії. Та Східна Галичина стоїть під суверенітетом Найвищої Ради, і Польща є її областю істинно вієковим окупантом. Східно-галицьких Українців Польща не має отже права боротися проти них, а тому не може заборонити їм і студіювати на університетах.

"Українці зажадали принайти університетські курси, до яких вписалося 3,000 студентів і 1,500 університетських професорів. Перші кілька місяців курсів не прийняли вищу школу замовлено їй велику частину професорів та студентів заарештовано.

"Щоб підмістити за ті переслідування, Федяк і доконав свій замах, який був звернений проти самого Писудського, яко начальника польської держави, а не, як помилково поширюється, проти намісника Галичини Галецького. Поранений офіцер Грабовський належить до супроводу Писудського й ніякого політичного становища не займає."

"Далі та сама часопис подає сілчущий телеграфічний звіт свого варшавського кореспондента про голюси польської преси в справі атентату.

"Коментарі польської преси в справі замаху на Писудського підкреслюють, що начальник держави завадів був ширим прихильником українського народу.

"Жеппосполіта", виходячи з пояснень, які дав виконавцею замаху, запевняє, що після тих обчислень кулі змовника мали влучити в Лігу Націй, бо його лінійною метою було — знову поставити Східно-Галицьке питання на порядок денний. Атентат був тільки засобом збудити увагу женьєвських народів і вплинути на рішення Найвищої Ради."

"Газета Варшавська" пише: "Львівські стріли мали тільки замашфестувати, що Україна ще живе. Ті стріли не мали таку мету, як були просто стрілами на-гвалт, на тривогу. Хто впав жертвою кулі — це виконавцею замаху банду. Його завданням було звернути увагу світу, себ-то в данім випадку Ліги Націй, на право самозащита України. Стріли, випущені при відкритті першого польського ярмарку у Львові, мали рівночасно підкреслити, що Львів є українським містом."

УКРАЇНОФОБСЬКІ ВИБРИКИ.

Відгукувалися також на львівську драму берлінська російська часопис право-кадетського напрямку "Русь" і цілком захоплена російськими впливами старша німецька "Фосова Газета".

"Русь" пише в телеграмі з Варшави: "Досі ще невідомо, чи замах на Писудського є дією длоом 20-літнього фанатика чи наслідком діяльності терористичної української організації. Її члени благають про український націоналістичний флангизм (1), який мусів поведсти до таких терористичних актів". Далі московський диспувач доносить: "Поліція встановила, що Федяк має 5 спільників. У Федяка знайшли закордонний паспорт, з чого видно, що він після замаху мав на думці вийти закордон."

"Фосова Газета" до цього ще додає таку цитату з "Газети Варшавської":

"...Під австрійським режимом львівський Українець, Сичинський влітківським проводом (1) забрав у 1908 р. тодішнього польського намісника в Галичині графа Потюського. Австрія з того часу знаєма, та не знаєма протектори українського руху, властиво німецькі впливи."

Кінчає колись така повчанка, а ніж запровадив Москаля часопис повідомленням, що президент і міністр-президент Франції Міларта та Бріан висловили Писудському через французького амбасадора в Варшаві свої сердечні поздравлення з нагоди невдаденого замаху на його життя.

Яка різниця між тим, що пише про львівську драму об'єктивна німецька часопис, і тим, що пишуть Москва та їх загародники! Перша шукає за правдивими причинами замаху, тоді як останні вилють тільки слюди про "український націоналістичний фанатизм" та про "німецькі інтриги". Кому-кому, а Німцям годі було б знати, як живеться під польським режимом і до чого те життя може довести.

Рей.

З ДАЛЕКИХ БЕРЕГІВ.

(Розмова з видатнішими українськими діячами в Європі, спеціально для "Свободи").

II. ДР. ЄВГЕН ЛЕВИЦЬКИЙ.

Представник Західно-Української Республіки в Німеччині др. Євген Левицький є особю настільки відомою й авторитетною в галицько-українських кругах, що немає потреби подивити його близької характеристики для читачів "Свободи".

Досить буде сказати, що й на своїм німеччині становищу др. Є. Левицький є членом та одним з найкращих діячів української справи, який він присвятив довгі роки невпинній праці в галицько-українських громадських та політичних організаціях в німеччині парламентах. Др. Левицький користується в Берліні загальною пошаною, як в українських, так і в німеччинських кругах, і до його голосу тут уважно прислухаються.

Др. Є. Левицький цього згодиться взяти участь у нашій анкеті й на поставлені йому запитання відповісти за встановленою йому ширістю й ясністю думок.

— Як, на Ваш погляд, судячи по положенню Східно-Галицького питання й, що в Вашому, вигляди на його скоріше вирішення? — Був би наше перше запитання до п. Писа Е. Левицького.

— Вирішення Східно-Галицького питання, — відповів др. Левицький, — залежить від виключно від Найвищої Ради об'єднаних великих держав, т. зв. Антанти. Туди вони належить по статті 91. Сан-Жерменського договору повернути суверенітет права до Східної Галичини, яко бувшої провінції давньої Австрії, перейшли до остаточної вирішення до Антанти. Тому й Рада Ліги Націй рішилася 23. лютого с. р. передала до Найвищої Ради всі прохання та скарги Президія Української Національної Ради Східної Галичини, згідно з Законом української Республіки. Там вони й живуть остаточною пологодження.

— Що-ж до виглядів, коли й як Східно-Галицьке питання буде вирішено та справа представиться так?

— Ані справи Східної Галичини, ані та сама справа східної провінції Польщі Антанта досі не вирішила, і це, як ви розкажете відносини в області сучасної Росії. В так-званім "Лондонським протоколом", підписаним 8. грудня 1919 р., об'єднані великі держави зинчилися до того, щоб Польща й Польщі не має виходити права за межі тих областей, де Польща безумовно творить більшість людності ("лінія Керсо-на"). Разом з тим "Лондонський протокол" установив, що остаточно визначення сеї границі має в свій час бути передане виключно Антантаю.

— Коротше чи пізніше це вирішення мусить бути, тим більше, що й Польща, хоч і окреслення своєї східної границі, згодившись згоди в мирових договорах з державами Антанти та ті східні границі, які вона їй визначила, згодилася й вдруге закріпить своє зобов'язання піддати рішення Антанти в цій справі, підписавши в Склад дня 10. липня 1920 р. черговий свій дипломатичний справ В. Грєбовського замаху, якою вона признала за державами Антанти виключне право вирішувати справу Східної Галичини та справу Східної Галичини.

— Коли рішення це досі не настало, то лише з двох причин. Раз — тому що Росія, яко Антанта в цій справі визнає, не згодилася до цього, зрозуміло же остаточно не сконсолідувалася, яко міжнародна одиниця, й є ще "питанням бундучності". Вдруге ж — тому що Антанта, хоч і згодилася з рішеннями тут державами Антанти, Англією та Францією, ще й досі, нема згоди як у справі східної провінції Польщі, так і в справі Східної Галичини. Антанта не прийняла ще "Лондонського протоколу", гадаючи, що Польща повинна істнувати тільки в її часті етнотериторіальних границях, тоді як Франція, фактично, підтримує анексіоністичні змагання Польщі, авдаючи її свого союзника на Сході проти Німеччини.

— Підтримує прийняти на-разі, тільки такою, й тільки такою, якою союзництвом, не стане бажаною Францією велика Росія.

— Всі такі змагання — розумію тут змагання українського народу в Галичині й його державного представництва — прикупають до того, щоб спонукати держави Антанти до вирішення Східно-Галицького питання вже тепер. Хай собі Антанта й

Як що долати до цього з менших антагоністичних держав ще Румунію, то це було б і все, на що могла б чинити відраження українська держава, а міжнародним конферті, але, повторюю, при умові, коли сам розвиток подій на місці дасть змогу відомішим державам стати при боці.

— Франція та її східна креатура Польща ставляється однаково негативно до українських державних змагань. Коли вони від часу до часу й виходять з українського ауту, то єдине для того, щоб освітлити на Сході свої діянні цієї, Франція конче хоче мати велику Росію, як забородо проти Німеччини, а Польща, жонглює московським Росію, як союзницю проти української війни, яка загрозить їй таке, як і імперіалістичній Москві.

— На наше дальше запитання про можливість утворення єдиного національного фронту й про чергові завдання українських політиків др. Е. Левицький відповів:

— Змагання Галицької України зовсім не стоять на перекорі ідеалів всеукраїнського фронту. Навпаки, вони його доповнюють. Та під німеччиню єдиного міжнародного становища Східної Галичини є між ними становище Придніпрянської України. Це вимагає й окремої тактики в міжнародній грі.

— Як я вже сказав, по Сен-Жерменському договору право суверенітету над Східною Галицькою областю, як і право вирішити її долю на основі права національного самозвизначення (що й визначено в рішенні Найвищої антагоністичної Ради) України належить великим державам Антанти. Ця справа Галичини набула право домагтися від держав Антанти, щоб обов'язок вирішення Східно-Галицької справи був фактично виконаний. Півнаші всі свої претензії під один спільний український рівень, Галицька Україна тим самим перечеркувала й своє вже набуте право, яко їй виказав Сен-Жерменський договір й на підставі якого вона мусить цілком силою настоювати.

— Між цим становищем і змаганнями всеукраїнськими, а зокрема Українці Придніпрянської області, на суті нема ніякої різниці. Інтересів українського народу і інтересів цілої України лежить, що Галицька Україна не загрожує набутий у міжнароднім значінні "длоом", закріплений в Сан-Жерменському договорі, та здобула як найвищу свою державну незалежність.

— Це повинні зрозуміти всі авторитетні чинники української політики, як в Галичині, так і в Придніпрянській Україні та в етнотериторіальній області, яка повинна борюватися між собою всі нерозумні толки та шкідливі роздільні інтриги, а натомість почати кінше-кінцем пошукати собі взаємно для освітлення найвищих національних цілей!

— Що-ж до чергових завдань української політики, то за передуванням всього я вважаю скорочення всіх українських сил. Бо коли серед українців італіанувати та розривати, та сама партіяна вузглядність та нетерпимість, а передовсім повне нерозуміння того, що народ — це є автархія, а не черга, ані купа перборючих себе взаємно та нічим не об'єднаних сил, а вища органічна та духовна одиниця — доти не може бути й мови про те, щоб ми величезні силими спромогли на збудування своєї української держави!

— Всі ми мусимо зрозуміти й стати на ті становища, що народи поневолені, коли вони ходять уніфію в сімю народів державних, мусить стати на роздільно уніфію борюється іменно здобути своєї хати, а відтак долерва в тій хаті може й повинне повлітати життя, себ-то вільна грі три ризикоманітних державних культурних, економічних сил, які відповідають соціальній та духовній структурі даного народу.

— Ви ще питаєте, — сказав на прохання др. Е. Левицький, яку роль може відіграти Америка в Україні в наших визвольних змаганнях?

— Дуже велику! Американська Україна — це велике й невичерпане джерело політичних і матеріальних засобів, це наш великий національний етап, з якого ми можемо й повинні черпати все нові, потрібні нам сили в національній визвольній боротьбі.

— Американська Україна може перш за все перед усіма політичними чинниками та партіями в своїй підносності голюси протести проти нішого поневолення. Це й велике агітаційне завдання! Відтак вона може да-

СМЕРТЬ ПРОФЕСОРА СІЗЕНА.

У Відні 15. вересня помер відомий шведський учений, знаємець словянських мов і великий прихильник України, професор Альфред Сізен.

Покійний учений дуже цікавився українською наукою та українськими справами, був членом Наукового Товариства імені Шевченка у Львові й стояв у дуже тісних і приязних відносинах з багатьма українськими науковцями та політичними діячами. Він написав велику працю про Шевченка й багато інших статей та розвідок з обсягу української історії й літератури, а також завадя багату перекладах з творів українських поетів на шведську мову.

Поховано проф. Сізену в Іценсдорфі коло Відня.

НА ПЕРЕЛОМІ.
(Молодий український герой Федяков).

Три тіла, три тіла глет Львів і ката Галич, від нещасним народом. Гейн — Мазур! Криши жовані! Геть у край наш кривавий покладі! Нагай і ганецт! І неувачний глет! І шми ставей кабайни! Гай в твоїх і шми! І шмибна шми! Всею нам в дари принесия тирані!

Ріками летів кров і тиснет кров! Пильно з пиль на зльські шафони. З шмих долів; як до зір! Мале любе — злік з шмишної Галич!

А на Голоті шми! Наше Гейн Україна ридан. Наме стая в шми! Похенька й шми! Похольня шмибна не жак.

Але увапер шми! Мале хлопцев і шми! В розлах блянуса сталь. Цити чинить вадані! Мале для ката-пріан на кулі!

Першій стрілі — нече Гейн! А по нім, а по нім! (Хоч не авпа нім до своєї мети!) Хай без винну глетать. Хай Захляд шмиреть! Серед Львівш гучи кулемет!

Наш герою! Тобі Що стоє в боротбі! Без жаку, шми привіт і шми! Спомини-мє в шми! Тобє з року на рік! А Львіам з мужан штем прокладі! Пауль Загнібана.

AMERICAN BLACK SEA LINE

Поспіша пасажирська лінія від американського флагадо з Нью-Йорку прямо до

ОДЕССИ

Вітліній і скорий S. ACROPOLIS state

В СУБОТУ, 19. ПАДОЛІТІ з Pier 2, Hoboken, о 12 в південне напрямку в напрямку до Одеси.

Голоситесь AMERICAN BLACK SEA LINE, 21-24 State St. New York City.

КУПУЙТЕ ГЕМОРИСТИЧНО-САНИТАРНИЙ ЖУРНАЛ "БУ ДІЯК"

видаваний у Львові. До продажі з 1913. Підписне число 5 шми і 13 копійок. Підписати адресу: "СВОБОДА", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Українські Робітники! ПІДПИРАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ ФІРМИ

АЛЕ: ЯК КУПУЄТЕ ШИФКАРТУ, ЯК ПОСИЛАЄТЕ ГРОШІ ДО КРАЮ, ЯК ШУКАЄТЕ ПРАВНОЇ ПОРАДИ, ЯК ІДЕТЕ ЛІЧИТИСЯ, ЯК КУПУЄТЕ ЯКНЕБУДЬ РІЧ,

ПИТАЙТЕ ЧИ ТОЙ, В КОГО КУПУЄТЕ, А ЯКМИ ЖИВЕ З ГРОША УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИКІВ КУЛІВ ВЖЕ БОНД ПОЗИЧКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

Як ні, то мняйте його і других завертайте. БО ОБ'ЄЗВОМ КОЖНОГО СВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСМЕНА Є ДОПОМОГТИ ГАЛИЦЬКІЙ УКРАЇНІ І КУПИТИ БОНД.

Виправте цю картку і шмишіть її разом з грішом (монет-ордером або чеком) еше нині.

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, Dept. 2, 1901 Columbia Road, N. W., Washington, D. C.

П. Т. З отсею карткою посилаю на Ваші рушунки \$... 00, словами... доярник

я позичку Галицькій Державі. Гроші ці мають бути видані Галицькому Урядом, якого головою є Др. Євген Петрушевич, на борбу за визволення Галичини від польського панування. Бонд (зпис дозвільний) прошу прислати мені на такий адрес:

